Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

13. února 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitele – Smlouvy o spotřebitelském úvěru – Směrnice 2008/48/ES – Článek 10 odst. 2 – Informační povinnost – Roční procentní sazba nákladů – Změna poplatků a provizí – Článek 23 – Vnitrostátní režim sankcí – Zásada proporcionality“

Ve věci C-472/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Obvodního soudu pro hlavní město Varšavu ve Varšavě (Polsko Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, Polsko) ze dne 21. června 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 25. července 2023, v řízení

Lexitor sp. z o.o.

proti

A. B. S. A.,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení: D. Gratsias, předseda senátu, I. Jarukaitis, předseda čtvrtého senátu, a Z. Csehi (zpravodaj), soudce,

generální advokátka: L. Medina,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Lexitor sp. z o.o.: K. Danielak, radca prawny,

– za A. B. S. A.: M. Malciak, K. Trzaskowski a W. J. Wandzel, adwokaci,

– za polskou vládu: B. Majczyna a S. Żyrek, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: P. Ondrůšek a M. Owsiany-Hornung, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: polština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 10 odst. 2 písm. g) a k), jakož i článku 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Lexitor sp. z.o.o., jakožto nabyvatele práv spotřebitele, a společností A. B. S. A. (dále jen „banka“), který se týká návrhu na vrácení částky představující úroky a poplatky zaplacené tímto spotřebitelem na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru, kterou uzavřel s bankou.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2008/48

3 Body 6, 8, 9, 19, 31, 32 a 47 odůvodnění směrnice 2008/48 stanoví:

„(6) V souladu se Smlouvou zahrnuje vnitřní trh prostor bez vnitřních hranic, v němž jsou zajištěny volný pohyb zboží a služeb a svoboda usazování. Pro podporu rozvoje přeshraničních aktivit je nezbytný vývoj průhlednějšího a efektivnějšího úvěrového trhu v prostoru bez vnitřních hranic.

[…]

(8) Je důležité, aby trh nabízel dostatečný stupeň ochrany spotřebitele, a zajistil tak důvěru spotřebitelů. Mělo by proto být možné, aby volný pohyb úvěrových nabídek probíhal za optimálních podmínek jak pro ty, kdo úvěr nabízejí, tak pro ty, kdo o něj žádají, a to s řádným přihlédnutím ke specifické situaci v jednotlivých členských státech.

(9) Úplná harmonizace je nezbytná pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů ve Společenství a pro vytvoření skutečného vnitřního trhu. Členským státům by proto nemělo být povoleno zachovávat ani zavádět jiná vnitrostátní ustanovení, než která jsou stanovena v této směrnici. Toto omezení by se však mělo vztahovat pouze na ustanovení harmonizovaná tuto směrnicí. Kde tato harmonizovaná ustanovení nejsou, měly by mít členské státy i nadále možnost zachovávat nebo zavádět vnitrostátní právní předpisy. […]

[…]

(19) Aby se mohli spotřebitelé rozhodovat na základě úplné znalosti věci, měli by před uzavřením úvěrové smlouvy získat přiměřené informace o podmínkách a nákladech úvěru a o svých povinnostech, přičemž by měli mít možnost vzít si tyto informace s sebou a posoudit je. Pro zajištění co největší průhlednosti a srovnatelnosti nabídek by tyto informace měly zahrnovat především roční procentní sazbu nákladů úvěru [(RPSN)] určovanou stejným způsobem v celém Společenství. […]

[…]

(31) Aby se spotřebitel mohl seznámit se svými právy a povinnostmi podle úvěrové smlouvy, měla by tato smlouva jasně a výstižně uvádět veškeré nezbytné informace.

(32) K zajištění plné průhlednosti by měly být spotřebiteli poskytnuty informace o výpůjční úrokové sazbě, a to jak v předsmluvní fázi, tak při uzavírání úvěrové smlouvy. V průběhu smluvního vztahu by měl být spotřebitel dále informován o změnách pohyblivé výpůjční úrokové sazby a změnách plateb jimi způsobených. […]

[…]

(47) Členské státy by měly stanovit pravidla týkající se sankcí za porušení vnitrostátních předpisů přijatých podle této směrnice a zajistit jejich uplatňování. I když je volba sankcí i nadále na členských státech, měly by být stanovené sankce účinné, přiměřené a odrazující.“

4 Článek 3 písm. této směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

[…]

g) ‚celkovými náklady úvěru pro spotřebitele‘: veškeré náklady, včetně úroku, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti s úvěrovou smlouvou a které jsou věřiteli známy, s výjimkou nákladů na notáře; náklady související s doplňkovými službami týkajícími se dané úvěrové smlouvy, zejména pojistné, jsou rovněž zahrnuty, pokud je navíc uzavření smlouvy o poskytnutí služby povinné pro získání úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek;

[…]

i) ‚[RPSN]‘: celkové náklady úvěru pro spotřebitele vyjádřené jako roční procento celkové výše úvěru, případně včetně nákladů podle čl. 19 odst. 2;

[…]“

5 Článek 10 uvedené směrnice, nadepsaný „Informace, které mají být uvedeny v úvěrových smlouvách“, v odstavci 2 stanoví:

„Úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádí

[…]

g) [RPSN] a celkovou částku splatnou spotřebitelem, vypočtené v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy; uvedeny musí být veškeré předpoklady použité pro výpočet této sazby;

[…]

k) popřípadě poplatky za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební operace a čerpání, ledaže je otevření účtu nepovinné, poplatky za používání platebních prostředků pro platební operace i čerpání a veškeré ostatní poplatky vyplývající z úvěrové smlouvy a podmínky, za nichž lze tyto poplatky změnit;

[…]“

6 Článek 19 téže směrnice, nadepsaný „Výpočet [RPSN]“, v odstavcích 1 až 3 stanoví:

„1. [RPSN], která se za rok rovná současné hodnotě všech závazků (čerpání, plateb a poplatků) budoucích nebo stávajících a dohodnutých mezi věřitelem a spotřebitelem, se počítá podle matematického vzorce uvedeného v části I přílohy I.

2. Pro účely výpočtu [RPSN] se stanoví celkové náklady úvěru pro spotřebitele, s výjimkou veškerých nákladů splatných spotřebitelem v důsledku neplnění některého ze závazků stanovených v úvěrové smlouvě a jiných nákladů než kupní ceny, kterou je povinen za koupi zboží nebo poskytnutí služeb zaplatit bez ohledu na to, zda je transakce uskutečněna v hotovosti nebo na úvěr.

Náklady na vedení účtu zaznamenávajícího platební operace a čerpání, náklady na používání platebních prostředků pro platební operace a čerpání a další náklady spojené s platebními operacemi se zahrnují do celkových nákladů úvěru pro spotřebitele, s výjimkou případů, kdy je zřízení účtu nepovinné a náklady na tento účet byly jasně a samostatně uvedeny v úvěrové smlouvě nebo v jiné smlouvě uzavřené se spotřebitelem.

3. Výpočet [RPSN] je založen na předpokladu, že úvěrová smlouva zůstane platná po dohodnutou dobu a že věřitel a spotřebitel splní závazky podle podmínek a ve lhůtách stanovených v úvěrové smlouvě.“

7 Článek 23 směrnice 2008/48, nadepsaný „Sankce“, stanoví:

„Členské státy stanoví pravidla pro sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

Směrnice 93/13/EHS

8 Článek 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

Polské právo

Zákon o spotřebitelském úvěru

9 Zákon o spotřebitelském úvěru (ustawa o kredycie konsumenckim) ze dne 12. května 2011 (Dz. U. č. 126, částka 715), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), provedl směrnici 2008/48 do polského právního řádu.

10 Článek 30 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví:

„S výhradou článků 31 až 33 smlouva o spotřebitelském úvěru uvádí:

[…]

7) [RPSN] a celkovou částku splatnou spotřebitelem, vypočtené v okamžiku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru s uvedením všech prvků, na nichž je výpočet založen;

[…]

10) informace o dalších nákladech, které je spotřebitel povinen uhradit v souvislosti se smlouvou o spotřebitelském úvěru, zejména o poplatcích včetně poplatků za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební operace a výběry, jakož i o poplatcích za používání platebních prostředků pro uvedené platební operace, provizích, maržích a o nákladech souvisejících s doplňkovými službami, zejména pojištěním, jsou-li úvěrujícímu známy, a podmínky, za kterých se tyto náklady mohou změnit;

[…]“

11 Ustanovení čl. 45 odst. 1 tohoto zákona zní takto:

„V případě, že věřitel poruší čl. 29 odst. 1, čl. 30 odst. 1 body 1 až 8, 10, 11, 14 až 17, články 31 až 33, článek 33a a články 36a až 36c, spotřebitel po předložení písemného prohlášení věřiteli vrátí úvěr bez úroků a dalších poplatků spojených s úvěrem, které mají být věřiteli zaplaceny, ve lhůtách a způsobem stanoveným ve smlouvě.“

Občanský zákoník

12 Ustanovení § 385^1 odst. 1 a 2 občanského zákoníku (ustawa – Kodeks cywilny) ze dne 23. dubna 1964 (Dz. U. č. 16, částka 93), ve znění použitelném na spor v původním řízení stanoví:

„1. Ujednání smlouvy uzavřené se spotřebitelem, která nebyla individuálně sjednána, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud upravují jeho práva a povinnosti v rozporu s dobrými mravy a hrubě poškozují jeho zájmy (zakázaná smluvní ujednání). To neplatí pro ujednání, která vymezují hlavní plnění stran, včetně ceny nebo odměny, pokud jsou formulována jednoznačně.

2. Pokud smluvní ujednání podle § 1 spotřebitele nezavazuje, jsou strany vázány smlouvou ve zbývajícím rozsahu.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

13 Lexitor, společnost zabývající se vymáháním pohledávek, je nabyvatelem práv spotřebitele, který s bankou uzavřel úvěrovou smlouvu na částku ve výši 40 000 polských zlotých (PLN) (přibližně 9 050 eur) (dále jen „dotčená smlouva“). Kromě částky této jistiny byl spotřebitel povinen vrátit bance úroky stanovené na 19 985,07 PLN (přibližně 4 520 eur), jakož i provizi ve výši 4 893,38 PLN (přibližně 1 100 eur). RPSN uvedená v dotčené smlouvě činila 11,18 %.

14 Podle dotčených smluvních ujednání mohla banka za operace související se zpracováním úvěru a se změnou ujednání této smlouvy vybírat poplatky a provize v souladu s ustanoveními uvedené smlouvy a dokumentu, který byl její součástí, nazvaného „Sazba poplatků a provizí [banky] pro jednotlivé zákazníky“ (dále jen „sazba“). Podle dotčené smlouvy tak mohlo dojít ke zvýšení poplatků a provizí v případě, že nastane alespoň jedna z podmínek uvedených v této smlouvě, jako je změna minimální mzdy a úrovně ukazatelů zveřejněných Ústředním statistickým úřadem (Główny Urząd Statystyczny, Polsko), které se týkají zejména inflace, průměrné měsíční odměny v odvětví podniků nebo vývoje cen energií, telekomunikací, poštovních služeb, mezibankovních operací a úrokových sazeb stanovených Polskou národní bankou (Narodowy Bank Polski), vývoje cen služeb a operací využívaných bankou při výkonu různých bankovních a nebankovních činností, vývoje rozsahu nebo formy služeb poskytovaných bankou (včetně změn nebo doplnění nové funkce správy daného produktu), změny daňových nebo účetních pravidel uplatňovaných bankou, změny nebo přijetí nových soudních rozhodnutí, správních rozhodnutí, doporučení příslušných orgánů, včetně Komise pro finanční dohled (Komisje Nadzoru Finansowego, Polsko), v rozsahu, v němž by tyto změny ovlivnily náklady, které bance vzniknou při plnění uvedené smlouvy.

15 Kromě toho sazebník ve formě tabulky podrobně uváděl výši správních poplatků, jako jsou poplatky za vystavení bankovní informace, potvrzení, historie úvěrového účtu, ve výši 50 PLN (přibližně 12 eur) nebo poplatky za korespondenci se zákazníkem, včetně upomínek a výzev, ve výši 4,20 PLN za dopis (přibližně 1 euro), jakož i poplatky za zasílání pošty s doručenkou ve výši 6,20 PLN (přibližně 1,50 eur) za dopis. Sazebník rovněž uváděl několik jednorázových poplatků souvisejících s uvolněním částky úvěru, které byly splatné pouze jednou a které nebyly vybrány (poplatky stanovené ve výši „0“), jakož i poplatky za uzavření dodatku ve výši 50 PLN (přibližně 12 eur) a poplatky za nevybrání hotovosti požadované za účelem zaplacení v polských zlotých ve výši 0,3 % z nevybrané částky, minimálně ve výši 100 PLN (přibližně 24 eur).

16 Sazebník mimoto stanovil, že poplatky a provize mohou být změněny maximálně čtyřikrát ročně, aniž mohou být zvýšeny o více než 200 % jejich stávající výše. Kromě toho sazebník stanovil, že změna výše dotčených poplatků nebo provizí může nastat teprve šest měsíců po splnění podmínky, která umožňuje zavedení této změny a že stanovení sazeb poplatků nebo provizí pro operace, za které banka dosud neúčtovala žádné poplatky nebo provize, jakož i pro nové produkty nebo služby, se musí provést s přihlédnutím ke stupni náročnosti prováděných operací a k výši nákladů, která banka vynaložila.

17 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že v rámci plnění sporné smlouvy banka počítala úroky nejen z částky úvěru skutečně vyplacené spotřebiteli, ale také z částek vypůjčených na náklady spojené s úvěrem. Jak zdůrazňuje předkládající soud, pokud by byly úroky vypočítány pouze z vyplacené částky úvěru, byla by RPSN nižší než RPSN uvedená v úvěrové smlouvě.

18 V této souvislosti se společnost Lexitor na základě článku 45 zákona o spotřebitelském úvěru domáhala toho, aby banka zaplatila částku 12 905,80 PLN (přibližně 2 900 eur), která představuje částku úroků a poplatků zaplacených tímto spotřebitelem na základě dotčené smlouvy, navýšenou o úroky. Vzhledem k tomu, že jí nebylo vyhověno, obrátila se na Obvodní soud pro hlavní město Varšavu ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, Polsko), který je předkládajícím soudem.

19 Na podporu svého návrhu společnost Lexitor tvrdí, že banka při uzavření dotčené smlouvy porušila ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru týkající se informační povinnosti vůči spotřebiteli, zejména čl. 30 odst. 1 bod 7 tohoto zákona, který provádí čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48 do polského právního řádu, jelikož RPSN uvedená v dotčené smlouvě byla příliš vysoká. Banka rovněž porušila čl. 30 odst. 1 bod 10 tohoto zákona, který provádí čl. 10 odst. 2 písm. k) této směrnice do polského práva, a to z důvodu, že dotčená smlouva pouze uváděla podmínky, za nichž mohou být poplatky spojené s plněním této smlouvy zvýšeny, jakož i některé mechanismy zvyšování těchto poplatků.

20 Předkládající soud si klade dva druhy otázek. Podstatou dvou prvních otázek předkládajícího soudu je, zda čl. 10 odst. 2 písm. g) a k) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že situace dotčená v projednávané věci skutečně představuje nesplnění informační povinnosti, která přísluší bance podle tohoto ustanovení. Je totiž toho názoru, že ujednání obsažené ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, které umožňuje věřiteli účtovat úroky nejen ze skutečně vyplacené částky úvěru, ale i z nákladů na úvěr, které má spotřebitel uhradit, představuje zneužívající ujednání ve smyslu směrnice 93/13. Vzhledem k tomu, že podle čl. 6 odst. 1 této směrnice a článku 385^1 občanského zákoníku ve znění použitelném na spor v původním řízení není takové ujednání pro spotřebitele závazné, nemělo by být zohledněno při výpočtu RPSN, takže RPSN uvedená v dotčené smlouvě byla nepřesná, neboť byla příliš vysoká, jelikož byla vypočtena s tím, že úroky měly být počítány rovněž z nákladů na úvěr, které nese spotřebitel.

21 Pokud jde dále o čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48, si předkládající soud klade otázku, zda pouhý výčet okolností, za nichž může nastat zvýšení poplatků spojených s plněním úvěrové smlouvy, jakož i uvedení některých mechanismů zvyšování těchto poplatků mohou být považovány za dostatečné pro splnění požadavků tohoto ustanovení, a pokud tomu tak není, zda lze nedostatečné informace považovat za nedostatek informací, který odůvodňuje uložení sankce podle článku 23 této směrnice.

22 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda sankce stanovená ve vnitrostátním právu na základě článku 23 směrnice 2008/48 může být považována za přiměřenou, pokud bez ohledu na druh porušení informační povinnosti způsobuje, že se úvěr stává bezúročným a bez poplatků stanovených v úvěrové smlouvě a nelze použít jinou, méně omezující a případně přiměřenější sankci.

23 Za těchto podmínek se Obvodní soud pro hlavní město Varšavu ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„1) Musí být čl. 10 odst. 2 písm. g) [směrnice 2008/48] ve spojení s body 6, 8 a 31 jejího odůvodnění vykládán v tom smyslu, že věřitel nesplnil povinnost, která pro něj vyplývá z tohoto ustanovení, pokud z důvodu, že některá ujednání smlouvy o spotřebitelském úvěru jsou považována zneužívající, [RPSN], kterou uvedl při uzavření smlouvy, je vyšší než v případě, kdy zneužívající ujednání není pro spotřebitele závazné?

2) Musí být čl. 10 odst. 2 písm. k) [směrnice 2008/48] ve spojení s body 6, 8 a 31 jejího odůvodnění vykládán v tom smyslu, že postačí, aby byl spotřebitel informován o okolnostech, za nichž mohou být poplatky spojené s plněním smlouvy zvýšeny, konkrétně jak často, v jaké situaci a o jaké maximální procento, i když není schopen ověřit, že daná okolnost nastala, a že se tedy poplatky mohou zdvojnásobit?

3) Musí být článek 23 [směrnice 2008/48] ve spojení s body 6, 8, 9 a 47 jejího odůvodnění vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví jen jedinou sankci za porušení informační povinnosti uložené věřiteli, [sankci], která spočívá v tom, že se úvěr stává bezúročným a bez poplatků bez ohledu na míru závažnosti porušení uvedené povinnosti a jeho dopad na případné rozhodnutí spotřebitele uzavřít úvěrovou smlouvu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

24 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že úvěrová smlouva uvádí RPSN, která se jeví jako nadhodnocená, jelikož některá ujednání této smlouvy jsou následně považována za zneužívající ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, a tedy nezávazná pro spotřebitele, představuje porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení směrnice 2008/48.

25 Za účelem odpovědi na tuto otázku je třeba připomenout, že čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 provádí úplnou harmonizaci, pokud jde o údaje, které musí být povinně uvedeny v úvěrové smlouvě [rozsudek ze dne 21. března 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplňkové služby k úvěrové smlouvě), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 50 a citovaná judikatura].

26 Konkrétně čl. 10 odst. 2 písm. g) této směrnice stanoví, že úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádí RPSN a celkovou částku splatnou spotřebitelem vypočtené v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy.

27 RPSN je definována v čl. 3 písm. i) směrnice 2008/48 jako „celkové náklady úvěru pro spotřebitele vyjádřené jako roční procento celkové výše úvěru, případně včetně nákladů podle čl. 19 odst. 2“. V souladu s čl. 19 odst. 1 této směrnice se RPSN počítá podle matematického vzorce uvedeného v části I přílohy I této směrnice.

28 V tomto ohledu je třeba připomenout, že směrnice 2008/48 byla přijata s dvojím cílem, kterým je zajistit vysokou a rovnocennou úroveň ochrany zájmů všech spotřebitelů v Evropské unii a usnadnit vznik dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů. Z bodu 19 odůvodnění této směrnice vyplývá, že jí má být zejména zaručeno, aby spotřebitel získal před uzavřením úvěrové smlouvy přiměřené informace zejména o RPSN v celé Unii, které mu umožní tyto sazby porovnat (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, bod 28 a citovaná judikatura).

29 Soudní dvůr měl příležitost zdůraznit, že RPSN má pro spotřebitele zásadní význam jakožto údaj o celkových nákladech úvěru ve formě sazby vypočítané podle jednotného matematického vzorce. Tato sazba totiž spotřebiteli umožňuje z ekonomického hlediska posoudit dosah závazku spjatý s uzavřením úvěrové smlouvy (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, bod 29 a citovaná judikatura).

30 Zejména s ohledem na tento zásadní význam RPSN pro spotřebitele Soudní dvůr upřesnil, že uvedení RPSN, která neodráží přesně všechny tyto náklady v čl. 3 písm. g) směrnice 2008/48, zbavuje spotřebitele možnosti určit rozsah svého závazku stejným způsobem jako neuvedení této sazby [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. března 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplňkové služby k úvěrové smlouvě), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 55].

31 Z úvah uvedených v bodech 26 až 30 tohoto rozsudku vyplývá, že čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že povinnost jasně a výstižně uvést RPSN v úvěrové smlouvě se nemůže omezit na to, že není podhodnocena, jelikož nesprávný údaj o RPSN může rovněž spočívat v jejím nadhodnocení.

32 Připustit, že úvěrová smlouva může uvést nadhodnocenou RPSN, by totiž mohlo zbavit tento údaj praktického užitku pro spotřebitele, a ohrozit tedy dosažení cíle, který sleduje povinnost stanovená v čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48 a jak vyplývá z judikatury citované v bodech 28 a 29 tohoto rozsudku.

33 Po tomto upřesnění je však třeba poznamenat, že v projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládající soud vychází z předpokladu, u něhož nežádá Soudní dvůr o potvrzení jeho správnosti, podle něhož je třeba v souladu s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 vyloučit použití některých ujednání dotčené smlouvy kvůli jejich zneužívající povaze, takže RPSN vypočtená bez přihlédnutí k těmto ujednáním je nižší než RPSN původně uvedená v této smlouvě.

34 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 19 odst. 3 směrnice 2008/48 stanoví, že výpočet RPSN je založen na předpokladu, že úvěrová smlouva zůstane platná po dohodnutou dobu a že věřitel a spotřebitel splní závazky podle podmínek a ve lhůtách stanovených v této smlouvě.

35 Z toho vyplývá, že povinnost uvést RPSN stanovená v čl. 10 odst. 2 písm. g) této směrnice je splněna, pokud RPSN uvedená v dotčené smlouvě odpovídá RPSN vypočítané podle matematického vzorce uvedeného v části I přílohy I uvedené směrnice na základě „celkových nákladů úvěru pro spotřebitele“ ve smyslu čl. 3 písm. g) uvedené směrnice, které zahrnují náklady, které musí spotřebitel zaplatit podle ujednání této smlouvy, včetně těch, které se následně ukážou jako zneužívající a nejsou pro spotřebitele závazná.

36 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že úvěrová smlouva uvádí RPSN, která se ukáže jako nadhodnocená z důvodu, že některá ujednání této smlouvy jsou následně považována za zneužívající ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, a tedy nezávazná pro spotřebitele, nepředstavuje sama o sobě porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení směrnice 2008/48.

K druhé otázce

37 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že úvěrová smlouva vyjmenovává některé okolnosti, které mohou vést ke zvýšení poplatků spojených s plněním smlouvy, aniž je však spotřebitel schopen ověřit jejich vznik a jejich dopad na tyto poplatky, představuje porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení.

38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48 musí úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádět kromě poplatků za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební operace i čerpání a poplatky za používání platebních prostředků, jakož i veškeré ostatní poplatky vyplývající ze smlouvy a podmínky, za nichž lze tyto poplatky změnit.

39 Z článku 10 odst. 2 směrnice 2008/48 ve spojení s bodem 31 odůvodnění této směrnice vyplývá, že požadavek jasně a výstižně uvést v úvěrové smlouvě vypracované na papíře nebo na jiném trvalém nosiči informace uvedené v tomto ustanovení je nezbytný k tomu, aby se spotřebitel mohl seznámit se svými právy a povinnostmi (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, BMW Bank a další, C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 233, jakož i citovaná judikatura).

40 Znalost a dobré pochopení informací spotřebitelem, které musí povinně obsahovat úvěrová smlouva v souladu s čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, jsou nezbytné pro řádné plnění této smlouvy, a zejména pro výkon práv spotřebitele (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, BMW Bank a další, C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 234, jakož i citovaná judikatura).

41 Za účelem tohoto dobrého pochopení uvedených údajů při dodržení požadavku jasnosti stanoveného v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 nesmí tedy informace poskytnuté v úvěrové smlouvě obsahovat žádný rozpor, který by mohl průměrného spotřebitele, který je běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný, objektivně uvést v omyl, pokud jde o rozsah jeho práv a povinností vyplývajících z uvedené smlouvy (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, BMW Bank a další, C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 235, jakož i citovaná judikatura)

42 Konkrétně má pro účely splnění požadavku jasného a srozumitelného znění smluvních ujednání zásadní význam to, zda úvěrová smlouva transparentně popisuje podmínky splácení úvěru nebo způsob jejich určení tak, aby takový spotřebitel mohl na základě přesných a srozumitelných kritérií předvídat ekonomické důsledky, které z nich vyplývají (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. července 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 54).

43 Ujednání úvěrové smlouvy tedy musí zejména transparentním způsobem stanovit důvod a způsob změny poplatků souvisejících s poskytovanou službou, tak, aby spotřebitel mohl na základě jasných a srozumitelných kritérií předvídat případné změny těchto poplatků (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. července 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 60).

44 Z toho vyplývá, že čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že podmínky, za nichž mohou být poplatky spojené s plněním úvěrové smlouvy změněny, musí být v této smlouvě uvedeny jasným a výstižným způsobem tak, aby zejména ve spojení s jinými informacemi neobsahovaly nepřesnosti, které by mohly průměrného spotřebitele, který je běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný, objektivně uvést v omyl, pokud jde o události, které mohou vyvolat změnu, a o souvislost mezi změnou poplatků a touto událostí (obdobně viz rozsudek ze dne 21. prosince 2023, BMW Bank a další, C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 238).

45 V projednávané věci, jak vyplývá ze skutečností poskytnutých předkládajícím soudem a shrnutých v bodě 14 tohoto rozsudku, se přitom jeví, že podmínky pro změnu nákladů na plnění dotčené smlouvy byly určeny na základě ukazatelů, které jsou pro spotřebitele obtížně ověřitelné jak před uzavřením této smlouvy, tak v průběhu jejího plnění. Jednalo se totiž zejména o proměnlivé ekonomické ukazatele, včetně těch, které kontroluje samotná banka, jakož i některé další vágně popsané ukazatele odkazující na právní vývoj v širokém slova smyslu. Kromě toho okolnost, že

zvýšení poplatků dotčené v původním řízení bylo kvantitativně omezeno maximálně na 200 %, a dočasně, maximálně na čtyřikrát ročně, nejpozději šest měsíců po splnění podmínky, nemůže tento závěr vyvrátit.

46 Předkládajícímu soudu tedy přísluší, aby s ohledem na výše uvedené skutečnosti posoudil, do jaké míry byl běžně informovaný, přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel ve věci v původním řízení schopen s ohledem na znění smluvních ujednání týkajících se zvýšení poplatků spojených s plněním dotčené smlouvy jasně určit změny rozsahu svého závazku v průběhu plnění této smluv.

47 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že skutečnost, že úvěrová smlouva vyjmenovává některé okolnosti odůvodňující zvýšení poplatků spojených s plněním smlouvy, aniž může běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel ověřit jejich vznik a dopad na tyto poplatky, představuje porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení v rozsahu, v němž tento údaj může ohrozit schopnost spotřebitele posoudit rozsah jeho závazku.

K třetí otázce

48 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 23 směrnice 2008/48 ve spojení s bodem 47 odůvodnění této směrnice vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která v případě porušení informační povinnosti uložené věřiteli v souladu s čl. 10 odst. 2 této směrnice stanoví jednotnou sankci spočívající v tom, že věřiteli zanikne nárok na úroky a poplatky, bez ohledu na míru závažnosti tohoto porušení a jeho dopad na rozhodnutí spotřebitele uzavřít úvěrovou smlouvu.

49 Ze znění článku 23 směrnice 2008/48 ve spojení s jejím bodem 47 odůvodnění vyplývá, že členské státy musí stanovit pravidla pro sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování. I když je volba sankcí i nadále na členských státech, měly by být stanovené sankce účinné, přiměřené a odrazující. To znamená, že sankce musí být přiměřené závažnosti porušení, která postihují, zejména zajištěním skutečně odrazujícího účinku, přičemž musí být v souladu s obecnou zásadou proporcionality [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. března 2024, Profi Credit Bulgaria (Doplňkové služby k úvěrové smlouvě), C-714/22, EU:C:2024:263, bod 52 a citovaná judikatura).

50 I když je na předkládajícím soudu, který jako jediný má pravomoc vykládat a aplikovat vnitrostátní právo, aby ověřil, zda sankce stanovené jeho vnitrostátním právem s ohledem na všechny okolnosti sporu v původním řízení odpovídají požadavkům uvedeným v bodě 49 tohoto rozsudku, Soudní dvůr mu může při rozhodování o předběžné otázce podat upřesňující vysvětlení a poskytnout mu tak vodítko při jeho posuzování (v tomto smyslu obdobně rozsudek ze dne 11. ledna 2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, bod 42 a citovaná judikatura).

51 V projednávané věci má předkládající soud pochybnosti o přiměřenosti sankce stanovené vnitrostátním právem, a sice o zániku nároku věřitele na úroky a poplatky. Tento soud má zejména za to, že podmínky odůvodňující zvýšení poplatků spojených s plněním dotčené úvěrové smlouvy nejsou pro spotřebitele při uzavření smlouvy relevantní, jelikož se původní výše těchto poplatků jeví jako relativně nízká ve srovnání s výší poskytnutého úvěru.

52 Jak bylo připomenuto v bodech 39 až 42 tohoto rozsudku, aby se spotřebitel mohl plně seznámit s podmínkami, kterým podléhá plnění smlouvy, kterou uzavřel, čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 vyžaduje, aby měl tento spotřebitel v okamžiku uzavření smlouvy k dispozici veškeré informace, které mohou mít vliv na rozsah jeho závazku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 66).

53 Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že porušení povinnosti věřitelem, která má v kontextu směrnice 2008/48 zásadní význam, může být v souladu s vnitrostátní právní úpravou sankciováno ztrátou nároku tohoto věřitele na úroky a poplatky (rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 69).

54 Taková sankce, i když má závažné důsledky pro věřitele, může být považována za nepřiměřenou pouze v případě neuvedení nebo nesprávné zmínky o údajích z výčtu údajů upravených v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, které svou povahou nemohou ovlivnit schopnost spotřebitele posoudit rozsah svých závazků (obdobně viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 72).

55 Povinnost věřitele v souladu s čl. 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48 uvést v úvěrové smlouvě podmínky, za kterých může dojít ke změně poplatků za plnění této smlouvy, má přitom pro spotřebitele rovněž zásadní význam, jelikož při posuzování rozsahu svého závazku musí být schopen předvídat, jak vyplývá z bodů 41 a 42 tohoto rozsudku, případné změny těchto poplatků na základě jasných a srozumitelných kritérií, a tedy ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají, i kdyby byla původní výše těchto poplatků ve vztahu k výši dotčeného úvěru relativně nízká.

56 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že důsledky porušení informačních povinností týkajících se úvěrové smlouvy se mohou značně lišit v závislosti na dotčené specifické povinnosti, jelikož závažnost tohoto porušení závisí v praxi mimo jiné na počtu a významu údajů, které v této úvěrové smlouvě chybějí. Taková porušení mohou například pro spotřebitele ztížit výkon práv vyplývajících z úvěrové smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. října 2024, Horyzont, C-339/23, EU:C:2024:918, bod 34).

57 S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, tedy zásada proporcionality nebrání tomu, aby se členský stát rozhodl stanovit jednotnou sankci spočívající v zániku nároku věřitele na úroky a poplatky za porušení různých informačních povinností stanovených v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, i když individuální závažnost porušení každé z těchto povinností, jakož i důsledky, které z toho pro spotřebitele vyplývají, se mohou v jednotlivých případech lišit.

58 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že článek 23 směrnice 2008/48 ve spojení s bodem 47 odůvodnění této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která v případě porušení informační povinnosti uložené věřiteli v souladu s čl. 10 odst. 2 této směrnice stanoví jednotnou sankci spočívající v zániku nároku věřitele na úroky a poplatky bez ohledu na míru individuální závažnosti takového porušení, pokud toto porušení může ohrozit možnost spotřebitele posoudit rozsah jeho závazku.

K nákladům řízení

59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 10 odst. 2 písm. g) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   skutečnost, že úvěrová smlouva uvádí roční procentní sazbu nákladů, která se ukáže jako nadhodnocená z důvodu, že některá ujednání této smlouvy jsou následně považována za zneužívající ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, a tedy nezávazná pro spotřebitele, nepředstavuje sama o sobě porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení směrnice 2008/48.

2) **Článek 10 odst. 2 písm. k) směrnice 2008/48**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   skutečnost, že úvěrová smlouva vyjmenovává některé okolnosti odůvodňující zvýšení poplatků spojených s plněním smlouvy, aniž může běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel ověřit jejich vznik a dopad na tyto poplatky, představuje porušení informační povinnosti stanovené v tomto ustanovení v rozsahu, v němž tento údaj může ohrozit schopnost spotřebitele posoudit rozsah jeho závazku.

3) **Článek 23 směrnice 2008/48 ve spojení s bodem 47 odůvodnění této směrnice**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   nebrání vnitrostátní právní úpravě, která v případě porušení informační povinnosti uložené věřiteli v souladu s čl. 10 odst. 2 této směrnice stanoví jednotnou sankci spočívající v zániku nároku věřitele na úroky a poplatky bez ohledu na míru individuální závažnosti takového porušení, pokud toto porušení může ohrozit možnost spotřebitele posoudit rozsah jeho závazku.

Podpisy